

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет податкової справи, обліку та аудиту
Кафедра облікових технологій та бізнес-аналітики

Затверджено

Науково-методичною радою Університету

протокол від «18» 08 2022 р. № 7

Голова НМР Світлана СУПРУНЕНКО

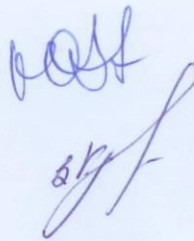
**Робоча програма
навчальної дисципліни
«УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК»**

для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
денної та заочної форми навчання
галузь знань 07 Управління та адміністрування
спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
ОПП «Облік, податковий аудит та бізнес-аналітика»
ОПП «Податкове консультування»
Статус дисципліни: обов'язкова

Ірпінь - 2022

Робоча програма навчальної дисципліни «Управлінський облік» складена на основі освітньо-професійних програм «Облік, податковий аудит та бізнес-аналітика», «Податкове консультування» першого (бакалаврського) освітнього рівня, спеціальності 071 «Облік і оподаткування», затвердженої Вченою радою 26.04 2021 року, протокол № 5.

Укладач:

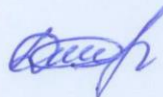
Ю. Мискін, д.е.н., доцент, професор
кафедри облікових технологій та
бізнес – аналітики

В. Краєвський, професор, д.е.н.,
професор кафедри облікових
технологій та бізнес – аналітики

Рецензенти:

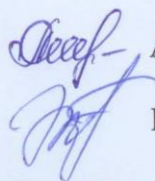

Т. Тучак, к.е.н., доцент, доцент
кафедри фінансового
адміністрування

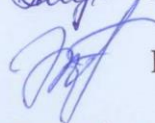

Д. Пілевич, к.е.н., доцент, доцент
кафедри облікових технологій та
бізнес – аналітики

Гаранти освітніх
програм

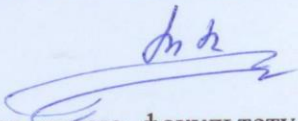
А. Савченко, доцент, к.е.н.

Ю. Панура, доцент, к.е.н.

Робочу програму навчальної дисципліни розглянуто та схвалено кафедрою облікових технологій та бізнес-аналітики, протокол від «03» 08 2022 р. № 1.

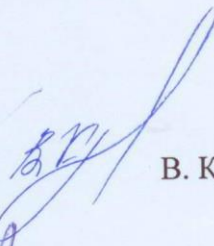
В.о. завідувач кафедри

Т.Паянок, доцент, к.е.н.

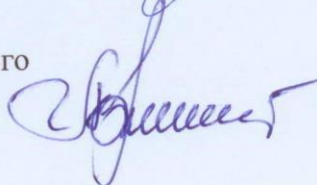
Розглянуто і схвалено вченою радою факультету податкової справи, обліку та аудиту, протокол від «16» 08 . 2022 р. № 1.

Голова вченої ради
факультету податкової справи, обліку та аудиту

В. Краєвський, професор, д.е.н.

Завідувач сектору науково-методичного
забезпечення освітнього процесу

С. Меднікова

ЗМІСТ

1. ПЕРЕДМОВА	5
2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
2.1. Перелік компетентностей, формування яких забезпечує вивчення дисципліни	6
2.2. Результати навчання	6
2.3. Пререквізити та постреквізити вивчення дисципліни	7
2.4. Структура навчальної дисципліни	8
3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ЗМІСТОВНИМИ МОДУЛЯМИ	10
4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ	17
5. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ	23
6. ФОРМИ ТА ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	24
7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	26

Передмова

В умовах ринкової конкуренції своєчасне реагування на зміни в зовнішньому середовищі є необхідною умовою ефективної діяльності. Для прийняття своєчасних, обґрунтованих та виважених управлінських рішень, направлених на пристосування до мінливого конкурентного середовища, керівному складу підприємства потрібно володіти повним спектром інформації щодо наявних ресурсів та можливих шляхів їх використання. Формування такої інформації саме і покладено на управлінський облік.

Метою викладення навчальної дисципліни «Управлінський облік» є: формування системи знань з організації та методики управлінського обліку, його удосконалення з урахуванням прогресивного зарубіжного досвіду як основи прийняття ефективних управлінських рішень.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Управлінський облік» є: дослідження основ теорії прийняття управлінських рішень, напрямів облікового забезпечення даного процесу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати: сутність, особливості і критерії бухгалтерського управлінського обліку, загальні принципи його побудови; методи і способи організації обліку стану і використання ресурсів підприємства з метою управління господарськими процесами і результатами діяльності; систему збору, обробки і підготовки інформації по підприємству і його внутрішніх підрозділах; проблеми, які вирішують бухгалтери-аналітики в процесі реформування інформації, корисної для прийняття управлінських рішень;

уміти: використовувати систему знань про принципи бухгалтерського управлінського обліку для систематизації даних про виробничі витрати, оцінку собівартості готової продукції і визначення прибутку; вирішувати на прикладі конкретних ситуацій проблеми оцінки ефективності виробництва і збуту нових виробів, робіт, послуг, виміру обсягу і асортименту продукції, капітальних вкладень, управління витратами.

розуміти: для яких цілей і яким чином використовується менеджерами інформація, підготовлена бухгалтерським управлінським обліком; про відмінності і взаємозв'язок двох видів обліку – фінансового та управлінського – в процесі підготовки інформації для користувачів; про основні концепції внутрішньої звітності та її взаємозв'язку з бухгалтерською (фінансовою) звітністю.

Навчальним планом передбачено вивчення дисципліни на лекційних та практичних заняттях, виконання самостійної й індивідуальної роботи.

Методи навчання включають: пояснювально-ілюстративний, пошуковий, проблемний, проблемно-пошуковий, дослідницький, діагностики і самодіагностики, дескриптивні методи, наочні і практичні методи, індуктивні і дедуктивні методи, методи організації самостійної роботи студентів тощо.

Форми навчання: денна та заочна.

Форми організації занять: лекційні заняття, практичні заняття, самостійна та індивідуально-консультаційна робота, розгляд та аналіз ситуаційних завдань, кейсів, застосування інформаційних технологій та елементи дистанційного навчання у системі Moodle.

Організація поточного та підсумкового контролю знань передбачає виконання:

- двох модульних контрольних робіт;
- виконання екзаменаційної роботи наприкінці вивчення курсу.

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Рівень вищої освіти галузь знань спеціальність спеціалізація	Характеристика навчальної дисципліни	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Рівень вищої освіти: бакалавр	Обов'язкова	Обов'язкова
Модулів – 2	Галузь знань 07 Управління та адміністрування	Рік підготовки:	Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		4-й	4-й
Загальна кількість годин – 120		Семестр	Семестр
		8-й	8-й
	Напрямок підготовки 071 “Облік і оподаткування” Освітня програма «Облік, податковий аудит та бізнес-аналітика»	Лекції	Лекції
		22 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	Практичні, семінарські
		18	4
		Самостійна робота	Самостійна робота
		78 год.	112 год.
Індивід.-консультац. робота: 2 год.	Індивід.-консультац. робота: 2 год.		
Форма семестрового контролю: екзамен	Форма семестрового контролю: екзамен		

2.1. Перелік компетентностей, формування яких забезпечує вивчення дисципліни

Після вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні володіти наступними компетентностями:

ЗК 01. здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;

ЗК 02. здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК 09. здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;

СК 04. застосовувати знання права та податкового законодавства в практичній діяльності суб'єктів господарювання.

2.2. Результати навчання

Програмними результатами навчання є:

ПР 02. розуміти місце і значення облікової, аналітичної, контрольної, податкової та статистичної систем в інформаційному забезпеченні користувачів обліково-аналітичної інформації у вирішенні проблем в сфері соціальної, економічної і екологічної відповідальності підприємств;

ПР 03. визначати сутність об'єктів обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності;

ПР 04. формувати аналізувати фінансову, управлінську, податкову і статистичну звітність підприємств та правильно інтерпретувати отриману інформацію для прийняття рішень;

ПР 08. розуміти організаційно-економічний механізм управління підприємством та оцінювати ефективність прийняття рішень з використанням обліково-аналітичної інформації.

2.3. Пререквізити та постреквізити вивчення дисципліни

Передумовами вивчення даного предмету є вивчення дисциплін: «Фінансовий облік I», «Фінансовий облік II».

Знання з дисципліни «Управлінський облік» формують базис для подальшого вивчення таких навчальних дисциплін як «Бізнес-аналітика та моделювання», «Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків» та «Моделі в плануванні та прогнозуванні економічної діяльності».

2.4. Структура навчальної дисципліни (денна ф.н.)

№ п/п	Змістовні модулі	Кількість годин				
		Лекції (год.)	Семінарн. (практ.) заняття (год.)	Інд.-конс. Робота під керівництвом викладача (год.)	СРС (год.)	Всього (год.)
Модуль 1 = 2 залікових кредитів (60 год.)						
1	Мета, зміст та організація управлінського обліку	2	2		6	10
2	Класифікація і поведінка витрат	4	2	2	12	20
3	Система обліку і калькулювання за повними витратами	2	2		6	10
4	Система обліку і калькулювання за змінними витратами	2	2		6	10
5	Аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку	2	2		6	10
<i>Усього по модулю 1</i>		<i>12</i>	<i>10</i>	<i>2</i>	<i>36</i>	<i>60</i>
Форма контролю: модульна контрольна робота (за рахунок практичного заняття – 40хв.)						
Модуль 2 = 2 залікових кредитів (60 год.)						
6	Система обліку і калькулювання за нормативними витратами	2	2		10	14
7	Аналіз релевантності інформації для прийняття управлінських рішень	4	2		12	16
8	Бюджетування і контроль	2	2		10	14
9	Облік і контроль за центрами відповідальності	2	2		10	14
<i>Усього по модулю 2</i>		<i>10</i>	<i>8</i>		<i>42</i>	<i>60</i>
Форма контролю: модульна контрольна робота (за рахунок практичного заняття – 40хв.)						
Форма підсумкового контролю – екзамен						
Разом годин з курсу		22	18	2	78	120

Структура навчальної дисципліни (заочна ф.н.)

№ п/п	Змістовні модулі	Кількість годин				
		Лекції (год.)	Семінарн. (практ.) заняття (год.)	Інд.-конс. Робота під керівництвом викладача (год.)	СРС (год.)	Всього (год.)
Модуль 1 = 2 залікових кредитів (60 год.)						
1	Мета, зміст та організація управлінського обліку	1	1	1	24	27
2	Класифікація і поведінка витрат					
3	Система обліку і калькулювання за повними витратами	1	1	1	30	33
4	Система обліку і калькулювання за змінними витратами					
5	Аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку					
<i>Усього по модулю 1</i>		<i>2</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>54</i>	<i>60</i>
Форма контролю: модульна контрольна робота (за рахунок практичного заняття – 40хв.)						
Модуль 2 = 2 залікових кредитів (60 год.)						
6	Система обліку і калькулювання за нормативними витратами	1	1	0	28	30
7	Аналіз релевантності інформації для прийняття управлінських рішень					
8	Бюджетування і контроль	1	1	0	28	30
9	Облік і контроль за центрами відповідальності					
<i>Усього по модулю 2</i>		<i>2</i>	<i>2</i>	<i>0</i>	<i>56</i>	<i>60</i>
Форма контролю: модульна контрольна робота (за рахунок практичного заняття – 40хв.)						
Форма підсумкового контролю – екзамен						
Разом годин з курсу		4	4	2	110	120

4. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ЗМІСТОВНИМИ МОДУЛЯМИ

МОДУЛЬ 1.

Заліковий кредит 1 (Т 1 - 3)

Тема 1. МЕТА, ЗМІСТ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

План лекційного заняття:

- 1.1. Управлінський облік в системі управління діяльністю підприємства
- 1.2. Сутність, функції та принципи управлінського обліку
- 1.3. Мета та завдання управлінського обліку
- 1.4. Становлення і розвиток управлінського обліку
- 1.5. Предмет, об'єкти та метод управлінського обліку
- 1.6. Порівняльна характеристика управлінського та фінансового обліку
- 1.7. Організація управлінського обліку

План практичного заняття:

- 1.1. Роль управлінського обліку в системі менеджменту
- 1.2. Генеза управлінського обліку
- 1.3. Взаємозв'язок та відмінності фінансового, податкового та управлінського обліку

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти:

- 1.1. Управлінський облік в системі управління: сутність та завдання
- 1.2. Предмет, об'єкти та методи управлінського обліку
- 1.3. Принципи та функції управлінського обліку
- 1.4. Підходи до організації управлінського обліку за різних систем обліку

Перелік питань для самоконтролю:

- 1.1. Сформулюйте визначення термінів «управлінський облік», «бухгалтерський облік» та «фінансовий облік».
- 1.2. Які передумови появи управлінського обліку як самостійного напряму бухгалтерського обліку?
- 1.3. Розкрийте етапи становлення та розвитку управлінського обліку.
- 1.4. Назвіть предмет, об'єкти, методи, функції та принципи управлінського обліку.
- 1.5. Охарактеризуйте мету та завдання управлінського обліку.
- 1.6. Назвіть відмінні та спільні риси управлінського і фінансового обліку
- 1.7. Які Ви знаєте моделі організації управлінського обліку в практичній діяльності підприємства?
- 1.8. Яке місце та роль управлінського обліку в системі управління підприємством?

Рекомендована література:

- Основні: [1; 2; 3; 4].
 Додаткові: [5; 6; 7; 8; 9].
 Інформаційні ресурси Інтернет: [10; 11; 12; 13].
 Міжнародні видання: [14; 15; 16].

Тема 2. КЛАСИФІКАЦІЯ І ПОВЕДІНКА ВИТРАТ

План лекційного заняття:

- 2.1. Мета та підходи до класифікації витрат
- 2.2. Класифікація витрат для цілей виробництва
- 2.3. Класифікація витрат для прийняття управлінських рішень

- 2.4. Класифікація витрат з метою контролю
- 2.5. Характеристика основних видів витрат
- 2.6. Характер реакування витрат при змінах обсягу діяльності підприємства
- 2.7. Оцінка витрат і побудова їх функції
- 2.8. Методи аналізу поведінки витрат

План практичного заняття:

- 2.1. Поняття та необхідність обліку витрат
- 2.2. Класифікація витрат в управлінському обліку
- 2.3. Методи вивчення поведінки витрат

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти:

- 2.1. Нормативно-правове регулювання обліку витрат
- 2.2. Основні положення ПСБО 16 «Витрати»
- 2.3. Класифікація витрат для цілей управління

План індивідуально-консультаційної роботи:

- 2.1. Графічне та математичне відображення функції витрат
- 2.2. Методи оцінки функції витрат

Перелік питань для самоконтролю:

- 2.1. Що таке витрати?
- 2.2. Для чого потрібна класифікація витрат?
- 2.3. Які підходи до класифікації витрат Ви знаєте?
- 2.4. Охарактеризуйте види витрат згідно їх класифікації для цілей виробництва.
- 2.5. Дайте характеристику класифікації витрат для прийняття управлінських рішень.
- 2.6. Які види витрат виокремлюють при здійсненні класифікації останніх з метою контролю?
- 2.7. Дайте визначення термінам «витрати на продукцію», «витрати періоду», «змінні витрати», «постійні витрати», «прямі витрати», «непрямі витрати», «повні витрати».
- 2.8. Охарактеризуйте можливу реакцію витрат на зміну обсягу діяльності підприємства.
- 2.9. Що таке «функція витрат»?
- 2.10. Що таке «оцінка функції витрат»?
- 2.11. Назвіть та охарактеризуйте методи оцінки функції витрат?

Рекомендована література:

- Основні: [1; 2; 3; 4].
 Додаткові: [5; 6; 7; 8; 9].
 Інформаційні ресурси Інтернет: [10; 11; 12; 13].
 Міжнародні видання: [14; 15; 16].

Тема 3. СИСТЕМА ОБЛІКУ І КАЛЬКУЛЮВАННЯ ЗА ПОВНИМИ ВИТРАТАМИ

План лекційного заняття:

- 3.1. Сутність собівартості та калькулювання собівартості продукції
- 3.2. Види собівартості
- 3.3. Види калькуляцій
- 3.4. Принципи та завдання калькулювання
- 3.5. Об'єкти калькулювання та методика складання калькуляцій
- 3.6. Методи калькулювання
- 3.7. Порядок віднесення матеріальних витрат до собівартості

План практичного заняття:

- 3.1. Поняття та види собівартості
- 3.2. Калькулювання та види калькуляцій в процесі управління виробництвом

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти:

- 3.1. Елементи системи калькулювання
- 3.2. Облік і розподіл непрямих витрат

Перелік питань для самоконтролю:

- 3.1. Що таке собівартість?
- 3.2. Що розуміють під калькулюванням собівартості продукції?
- 3.3. Які Ви знаєте види собівартості та види калькуляцій?
- 3.4. Назвіть принципи та завдання калькулювання.
- 3.5. Що може бути об'єктом калькулювання?
- 3.6. Які методи складання калькуляцій Вам відомі?
- 3.7. Охарактеризуйте методи калькулювання.
- 3.8. Розкрийте порядок віднесення матеріальних витрат до собівартості.

Рекомендована література:

- Основні: [1; 2; 3; 4].
 Додаткові: [5; 6; 7; 8; 9].
 Інформаційні ресурси Інтернет: [10; 11; 12; 13].
 Міжнародні видання: [14; 15; 16].

Заліковий кредит 2 (Т 4-5)**Тема 4. СИСТЕМА ОБЛІКУ І КАЛЬКУЛЮВАННЯ ЗА ЗМІННИМИ ВИТРАТАМИ****План лекційного заняття:**

- 4.1. Історія становлення системи обліку за змінними витратами
- 4.2. Сутність калькулювання за змінними витратами
- 4.3. Простий і розвинутий директ-костинг
- 4.4. Сутність маржинального доходу
- 4.5. Переваги та недоліки директ-костингу

План практичного заняття:

- 4.1. Характеристика і сфера застосування простого директ-косту
- 4.2. Особливості розвинутого директ-косту, його переваги і можливості

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти:

- 4.1. Передумови виникнення директ-косту
- 4.2. Маржинальний аналіз

Перелік питань для самоконтролю:

- 4.1. Що стало передумовою виникнення системи обліку і калькулювання за змінними витратами?
- 4.2. Що розуміють під терміном «директ-костинг»?
- 4.3. Назвіть та охарактеризуйте періоди становлення та розвитку системи обліку за змінними витратами.
- 4.4. Розкрийте особливості калькулювання за змінними витратами.
- 4.5. У чому різниця між простим і розвинутим директ-костингом?
- 4.6. Що таке маржинальний дохід? Які методи його розрахунку Ви знаєте?
- 4.7. Охарактеризуйте переваги та недоліки директ-костингу.

Рекомендована література:

Основні: [1; 2; 3; 4].
 Додаткові: [5; 6; 7; 8; 9].
 Інформаційні ресурси Інтернет: [10; 11; 12; 13].
 Міжнародні видання: [14; 15; 16].

Тема 5. АНАЛІЗ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ВИТРАТ, ОБСЯГУ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПРИБУТКУ**План лекційного заняття:**

- 5.1. Мета і методи аналізу взаємозв'язку: «витрати-обсяг-прибуток»
- 5.2. Аналіз чутливості прибутку
- 5.3. Припущення покладені в основу аналізу взаємозв'язку «витрати-обсяг-прибуток»

План практичного заняття:

- 5.1. Мета і методи аналізу взаємозв'язку «витрати – обсяг – прибуток»
- 5.2 Аналіз чутливості прибутку
- 5.3 Аналіз взаємозв'язку «витрати – обсяг – прибуток» за умов асортименту.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти:

- 5.1. Аналіз точки беззбитковості
- 5.2 Методика визначення запасу міцності

Перелік питань для самоконтролю:

- 5.1. З якою метою здійснюється аналіз взаємозв'язку «витрати-обсяг-прибуток»?
- 5.2. Які методи аналізу взаємозв'язку «витрати-обсяг-прибуток» Ви знаєте?
- 5.3. Що розуміють під точкою беззбитковості?
- 5.4. Дайте визначення терміну «запас міцності».
- 5.5. Охарактеризуйте сутність аналізу чутливості прибутку.
- 5.6. Що таке операційний важіль?
- 5.7. Назвіть припущення, які покладено в основу аналізу взаємозв'язку «витрати-обсяг-прибуток».

Рекомендована література::

Основні: [1; 2; 3; 4].
 Додаткові: [5; 6; 7; 8; 9].
 Інформаційні ресурси Інтернет: [10; 11; 12; 13].
 Міжнародні видання: [14; 15; 16].

МОДУЛЬ 2**Заліковий кредит 3 (Т. 6 - 7)****Тема 6. СИСТЕМА ОБЛІКУ І КАЛЬКУЛЮВАННЯ ЗА НОРМАТИВНИМИ ВИТРАТАМИ****План лекційного заняття:**

- 6.1. Сутність нормативного методу обліку витрат та його розвиток
- 6.2. Порядок встановлення та зміни норм, методика і техніка обліку відхилень від норм
- 6.3. Калькулювання за нормативним методом

- 6.4. Переваги та недоліки нормативного методу
- 6.5. Сутність системи стандарт-кост, її розвиток
- 6.6. Порядок встановлення і зміни стандартів
- 6.7. Калькулювання собівартості в системі стандарт-косту
- 6.8. Переваги та недоліки стандарт-косту
- 6.9. Порівняння стандарт-косту і нормативного обліку

План практичного заняття:

- 6.1. Характеристика і сфера застосування методу однорідних секцій, стандарт-косту та методу нормативного розподілу постійних витрат
- 6.2. Порівняльна оцінка вітчизняних і зарубіжних методів обліку повної собівартості продукції

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти:

- 6.1. Характеристика управління за відхиленням
- 6.2. Порядок переходу від методів обліку, які ґрунтуються на об'ємних показниках діяльності, до методів обліку витрат на основі видів діяльності

Перелік питань для самоконтролю:

- 6.1. Розкрийте сутність нормативного методу обліку витрат.
- 6.2. Охарактеризуйте методику і техніку обліку відхилень від норм.
- 6.3. Що являє собою калькулювання за нормативним методом?
- 6.4. Назвіть переваги та недоліки нормативного методу обліку витрат.
- 6.5. Що таке «стандарт-кост»?
- 6.6. Які періоди становлення та розвитку системи стандарт-кост Ви знаєте?
- 6.7. Охарактеризуйте переваги та недоліки системи стандарт-кост.
- 6.8. Здійсніть порівняльний аналіз нормативного методу обліку витрат та системи стандарт-кост.

Рекомендована література:

- Основні: [1; 2; 3; 4].
 Додаткові: [5; 6; 7; 8; 9].
 Інформаційні ресурси Інтернет: [10; 11; 12; 13].
 Міжнародні видання: [14; 15; 16].

**Тема 7. АНАЛІЗ РЕЛЕВАНТНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ
УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ**

План лекційного заняття:

- 7.1. Процес прийняття рішення і релевантність облікової інформації
- 7.2. Оптимальне використання ресурсів за умов обмежень
- 7.3. Рішення стосовно запасів
- 7.4. Рішення стосовно ціноутворення
- 7.5. Модель прийняття рішень за умов невизначеності

План практичного заняття:

- 7.1. Релевантний підхід до управління
- 7.2. Пошук альтернативних варіантів дій і вибір найбільш оптимального з них

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти:

- 7.1. Поняття про релевантність облікової інформації та її вплив на прийняття рішень
- 7.2. Аналіз типових варіантів альтернативних рішень: виробляти або купувати, прийняття або відмова від спеціального замовлення, припинення діяльності неприбуткового сегмента тощо

Перелік питань для самоконтролю

- 7.1. Що розуміють під терміном «управлінське рішення»?
- 7.2. Яка інформація називається релевантною?
- 7.3. Які методи оптимізації використання ресурсів за умов обмежень Ви знаєте?
- 7.4. Охарактеризуйте ситуацію прийняття рішень на підприємстві стосовно запасів.
- 7.5. Які підходи до ціноутворення Ви знаєте?
- 7.6. Назвіть можливі стратегічні критерії управління в умовах невизначеності.
- 7.7. Розкрийте алгоритм практичного застосування методу «дерево рішень».

Рекомендована література:

- Основні: [1; 2; 3; 4].
 Додаткові: [5; 6; 7; 8; 9].
 Інформаційні ресурси Інтернет: [10; 11; 12; 13].
 Міжнародні видання: [14; 15; 16].

Заліковий кредит 4 (0,75) (Т. 8 - 9)

Тема 8. БЮДЖЕТУВАННЯ І КОНТРОЛЬ

План лекційного заняття:

- 8.1. Бюджет як інструмент системи управлінського контролю, його сутність і функції
- 8.2. Види і форми бюджетів
- 8.3. Загальна характеристика операційного і фінансового бюджетів
- 8.4. Порядок складання і призначення бюджетів
- 8.5. Методика і техніка контролю за виконанням бюджетів
- 8.6. Характеристика гнучких бюджетів

План практичного заняття:

- 8.1. Сутність бюджетування та його організація
- 8.2. Порядок складання та взаємоузгодження бюджетів

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти:

- 8.1. Особливості складання операційного і фінансового бюджетів
- 8.2. Контроль виконання бюджетів

Перелік питань для самоконтролю

- 8.1. Розкрийте сутність та функції бюджету підприємства.
- 8.2. Які види бюджетів Ви знаєте?
- 8.3. Охарактеризуйте операційні бюджети підприємства.
- 8.4. Наведіть приклади фінансових бюджетів підприємства.
- 8.5. Розкрийте порядок складання бюджетів.
- 8.6. Яким чином на підприємстві реалізується контроль за виконанням бюджетів?
- 8.7. З якою метою складаються гнучкі бюджети?

Рекомендовані літературні джерела:

- Основні: [1; 2; 3; 4].
 Додаткові: [5; 6; 7; 8; 9].
 Інформаційні ресурси Інтернет: [10; 11; 12; 13].
 Міжнародні видання: [14; 15; 16].

Тема 9. ОБЛІК І КОНТРОЛЬ ЗА ЦЕНТРАМИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

План лекційного заняття:

- 9.1. Поняття і характеристика центрів відповідальності
- 9.2. Принципи обліку, звітності та оцінки діяльності центрів відповідальності
- 9.3. Облік і оцінка діяльності центрів витрат
- 9.4. Облік і оцінка діяльності центрів прибутку
- 9.5. Облік і оцінка діяльності центру інвестицій
- 9.6. Поняття про трансфертні ціни та їх застосування
- 9.7. Функції та методи визначення трансфертних цін
- 9.8. Особливості обліку і звітності по сегментах бізнесу

План практичного заняття:

- 9.1. Процес формування облікової інформації за рівнями управління
- 9.2. Облік за місцями виникнення витрат та центрами відповідальності
- 9.3. Підходи до оцінки ефективності діяльності центрів відповідальності

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти:

- 9.1. Трансфертне ціноутворення
- 9.2. Система записів господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку

Перелік питань для самоконтролю

- 9.1. Розкрийте сутність центру відповідальності.
- 9.2. Охарактеризуйте принципи обліку та звітності за центрами відповідальності.
- 9.3. Дайте визначення терміну «центр витрат».
- 9.4. За якими критеріями здійснюється оцінка діяльності центру прибутків?
- 9.5. Які показники можуть бути використані для оцінки ефективності функціонування центру інвестицій?
- 9.6. Що Ви розумієте під терміном «трансфертна ціна»?
- 9.7. Назвіть функції трансфертного ціноутворення.
- 9.8. Охарактеризуйте особливості обліку і звітності по сегментах бізнесу.

Рекомендовані літературні джерела:

- Основні: [1; 2; 3; 4].
 Додаткові: [5; 6; 7; 8; 9].
 Інформаційні ресурси Інтернет: [10; 11; 12; 13].
 Міжнародні видання: [14; 15; 16].

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ (денна ф.н.)

Загальний розподіл балів, які здобувач вищої освіти може отримати в межах 100-бальної системи оцінювання:

Розподіл балів з навчальної дисципліни

Модулі	Модуль 1					Контрольна робота № 1	Екзаменаційна робота 50	Поточний контроль + екзаменаційна робота 50 + 50 = 100	
Загальна кількість балів за модулем № 1	20								
Теми	T1	T2	T3	T4	T5				
Відповідь на практичному занятті	3	3	3	3	3				
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час практичних занять та написання контрольної роботи					5			
Модулі	Модуль 2								
Загальна кількість балів за модулем № 2	17								
Теми	T6	T7	T8	T9					
Відповідь на практичному занятті	3	3	3	3					
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час практичних занять та написання контрольної роботи					5			
Індивідуальна робота	8								
Підсумковий тестовий контроль на платформі дистанційного навчання Moodle	5								

Шкала оцінювання роботи здобувачів вищої освіти на *практичних заняттях*:

Кількість балів	Критерій оцінювання
Максимальний бал відповідно до розподілу балів на одне заняття (3 бали)	Здобувач вищої освіти у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання
Середній бал відповідно до розподілу балів на одне заняття (2 бали)	Здобувач вищої освіти у достатньо повному обсязі володіє навчальним матеріалом, всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
Мінімальний бал відповідно до розподілу балів на одне заняття (1 бал)	Здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань

0	Здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання
---	---

Критерії оцінювання контрольних робіт. Формою проміжного поточного контролю є контрольні роботи, які проводяться у письмовій формі та кожна з яких оцінюється від 0 до 5 балів.

Розподіл балів за різні види завдань в межах контрольної роботи

Вид завдання	Максимальна кількість балів за виконання
Теоретичне завдання	1
Тестове завдання закритого типу	1
Практичне (ситуаційне) завдання	3

Критерії оцінювання відповіді на теоретичне питання:

Критерії оцінювання	Кількість балів
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який у повному обсязі дав відповіді на всі питання. При цьому використовував актуальну наукову термінологію, належним чином обґрунтував свої думки та зробив узагальнені підсумки	1
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав фрагментарні відповіді на теоретичні питання (без аргументації й обґрунтування, підсумків), у відповідях присутні неточності та помилки або відповідь дана лише на окремі питання	0,5
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав неправильну відповідь на всі теоретичні питання, допустив істотні помилки, оперував неактуальною застарілою інформацією або відповіді на питання відсутні взагалі.	0

Критерії оцінювання тестових завдань закритого типу:

Критерії оцінювання	Кількість балів
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який повністю відповів на всі тестові завдання правильно	1
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який не відповів на тестові завдання правильно	0

Критерії оцінювання практичного (ситуаційного) завдання:

Критерії оцінювання	Кількість балів
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який у повному обсязі дав відповіді на всі питання. При цьому використовував наукову термінологію, належним чином обґрунтував свої думки та зробив узагальнені підсумки	3
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який у повному обсязі дав відповіді на більшість питань. При цьому обґрунтував свої думки та зробив узагальнені підсумки	2
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав фрагментарні відповіді на практичне завдання (без аргументації й обґрунтування, підсумків), у відповідях присутні неточності та помилки	1
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав неправильну відповідь на практичне завдання, допустив істотні помилки, оперував неактуальною застарілою інформацією або відповіді на питання відсутні взагалі.	0

Критерії оцінювання індивідуальної роботи. Індивідуальна робота здійснюється у формі реферату, презентації, проєкту, есе, аналітичного звіту, написання тез доповідей, наукової статті і оцінюється від 0 до 8 балів.

Шкала оцінювання індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти

Вид завдання	Максимальна кількість балів за виконання
Наукова стаття	8
Тези доповіді	5
Аналітичний звіт, есе, проєкт	3
Реферат, презентація	2

Підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за результатами поточного контролю (від 0 до 50 балів) та екзамену (від 0 до 50 балів). Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання є отримання не менше 25 балів за поточний контроль та 25 балів за підсумковий контроль у формі екзамену.

Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання в національну шкалу та шкалу за системою ЄКТС здійснюється в такому порядку:

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами й критеріями оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою (екзамен)
90-100	A	відмінно	Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача і знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили	Високий (творчий)	відмінно
82-89	B	дуже добре	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре
74-81	C	добре	Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок		
64-73	D	задовільно	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень: з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно

60-63	E	достаньо	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів		

Результати складання екзаменів оцінюються за чотирибальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») і вносяться у відомість обліку успішності студента, залікову книжку, індивідуальний навчальний план студента (крім «незадовільно» і «не зараховано»).

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ (заочна ф.н.)

Загальний розподіл балів, які здобувач вищої освіти може отримати в межах 100-бальної системи оцінювання:

Розподіл балів з навчальної дисципліни

Модулі	Модуль 1					Контрольна робота № 1	Екзаменаційна робота 50	Погочний контроль + екзаменаційна робота 50 + 50 = 100
Загальна кількість балів за модулем № 1	20							
Теми	T1	T2	T3	T4	T5			
Відповідь на практичному занятті	3	3	3	3	3			
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час практичних занять та написання контрольної роботи							
Модулі	Модуль 2					Контрольна робота № 2		
Загальна кількість балів за модулем № 2	17							
Теми	T6	T7	T8	T9				
Відповідь на практичному занятті	3	3	3	3				
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час практичних занять та написання контрольної роботи							
Індивідуальна робота	8							
Підсумковий тестовий контроль на платформі дистанційного навчання Moodle	5							

Шкала оцінювання роботи здобувачів вищої освіти на *практичних заняттях*:

Кількість балів	Критерій оцінювання
Максимальний бал відповідно до розподілу балів на одне заняття (3 бали)	Здобувач вищої освіти у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання
Середній бал відповідно до розподілу балів на одне заняття (2 бали)	Здобувач вищої освіти у достатньо повному обсязі володіє навчальним матеріалом, всебічно розкриває зміст практичних завдань. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
Мінімальний бал відповідно до розподілу балів на одне заняття (1 бал)	Здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань
0	Здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання

Критерії оцінювання контрольних робіт. Формою проміжного поточного контролю є контрольні роботи, які проводяться у письмовій формі на платформі Moodle та кожна з яких оцінюється від 0 до 5 балів.

Розподіл балів за різні види завдань в межах контрольної роботи

Вид завдання	Максимальна кількість балів за виконання
Теоретичне завдання	1
Тестове завдання закритого типу	1
Практичне (ситуаційне) завдання	3

Критерії оцінювання відповіді на теоретичне питання:

Критерій оцінювання	Кількість балів
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який у повному обсязі дав відповіді на всі питання. При цьому використовував актуальну наукову термінологію, належним чином обґрунтував свої думки та зробив узагальнені підсумки	1
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав фрагментарні відповіді на теоретичні питання (без аргументації й обґрунтування, підсумків), у відповідях присутні неточності та помилки або відповідь дана лише на окремі питання	0,5
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав неправильну відповідь на всі теоретичні питання, допустив істотні помилки, оперував неактуальною застарілою інформацією або відповіді на питання відсутні взагалі.	0

Критерії оцінювання тестових завдань закритого типу:

Критерій оцінювання	Кількість балів
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який повністю відповів на всі тестові завдання правильно	1

Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який не відповів на тестові завдання правильно	0
--	---

Критерії оцінювання практичного (ситуаційного) завдання:

Критерії оцінювання	Кількість балів
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який у повному обсязі дав відповіді на всі питання. При цьому використовував наукову термінологію, належним чином обґрунтовував свої думки та зробив узагальнені підсумки	3
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який у повному обсязі дав відповіді на більшість питань. При цьому обґрунтовував свої думки та зробив узагальнені підсумки	2
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав фрагментарні відповіді на практичне завдання (без аргументації й обґрунтування, підсумків), у відповідях присутні неточності та помилки	1
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав неправильну відповідь на практичне завдання, допустив істотні помилки, оперував неактуальною застарілою інформацією або відповіді на питання відсутні взагалі.	0

Критерії оцінювання індивідуальної роботи. Індивідуальна робота здійснюється у формі реферату, презентації, проєкту, есе, аналітичного звіту, написання тез доповідей, наукової статті і оцінюється від 0 до 8 балів.

Шкала оцінювання індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти

Вид завдання	Максимальна кількість балів за виконання
Наукова стаття	8
Тези доповіді	5
Аналітичний звіт, есе, проєкт	3
Реферат, презентація	2

Підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за результатами поточного контролю (від 0 до 50 балів) та екзамену (від 0 до 50 балів). Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання є отримання не менше 25 балів за поточний контроль та 25 балів за підсумковий контроль у формі екзамену.

Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання в національну шкалу та шкалу за системою ЄКТС здійснюється в такому порядку:

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами й критеріями оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою (екзамен)
90-100	A	відмінно	Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача і знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили	Високий (творчий)	відмінно

82-89	B	дуже добре	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує справи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре
74-81	C	добре	Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок		
64-73	D	задовільно	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень: з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно
60-63	E	достаньо	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів		

Результати складання екзаменів оцінюються за чотирибальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») і вносяться у відомість обліку успішності студента, залікову книжку, індивідуальний навчальний план студента (крім «незадовільно» і «не зараховано»).

5. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ

При вивченні навчальної дисципліни «Управлінський облік» використовуються такі засоби оцінювання:

- екзамен;
- тести;
- комп'ютерне тестування на платформі Moodle;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- розрахункові роботи;
- завдання на лабораторному обладнанні;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

6. ФОРМИ ТА ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Перелік питань до поточного контролю за модулем 1

1. Сутність, задачі та функції управлінського обліку.
2. Етапи розвитку управлінського обліку.
3. Порівняльна характеристика управлінського, фінансового та податкового обліку.
4. Принципи управлінського обліку.
5. Загальнооблікова і управлінська класифікація витрат підприємства.
6. Групування витрат за місцями їх виникнення та за видами продукції.
7. Поняття постійних та змінних витрат.
8. Методи визначення функції витрат, їх сутність і порівняльна характеристика.
9. Поняття прямих та непрямих витрат.
10. Поняття основних та накладних витрат.
11. Облік виробничих витрат по замовленням.
12. Облік виробничих витрат по процесах.
13. Облік витрат за економічними елементами.
14. Облік витрат за статтями калькуляції.
15. Методика розподілу загальноновиробничих витрат.
16. Порядок включення матеріальних витрат до собівартості.
17. Собівартість: її склад та види.
18. Сутність калькулювання.
19. Види калькуляцій (за часом складання, за рівнем охоплення витрат, за характером виробництва).
20. Принципи калькулювання та методологія калькуляцій.
21. Характеристика і сфера застосування простого, позамамовного, та попередільного методів обліку і калькулювання.
22. Позамамовний облік фактичної собівартості.
23. Попередільний облік фактичної собівартості.
24. Поняття нормативної калькуляції.
25. Облік зміни норм та відхилень від норм.
26. Суть системи директ-костинг, її розвиток.
27. Суть маржинального доходу.
28. Особливості визначення фінансового результату підприємства за методами директ-костингу та повної собівартості продукції.
29. Прийняття рішень і планування діяльності на основі аналізу взаємозв'язку «витрати — обсяг — прибуток».
30. Застосування аналізу «витрати — обсяг — прибуток» у процесі управління поточною діяльністю підприємства.

Перелік питань до поточного контролю за модулем 2

1. Сутність системи стандарт-кост, її розвиток.
2. Порядок встановлення і зміни стандартів. Калькулювання собівартості в системі стандарт-косту.
3. Сутність нормативного методу обліку витрат та його розвиток.
4. Порядок встановлення та зміни норм, методика і техніка обліку відхилень від норм.
5. Переваги та недоліки нормативного методу.
6. Основні спільні і відмінні риси нормативного методу і методу стандарт-кост.
7. Вплив системи калькулювання на формування фінансових результатів.
8. Процес прийняття рішення і релевантність облікової інформації.
9. Види управлінських рішень.
10. Поняття релевантних та нерелевантних витрат.
11. Аналіз варіантів альтернативних рішень.
12. Оптимальне використання ресурсів за умов обмежень.
13. Модель прийняття рішень за умов невизначеності.

14. Бюджет як інструмент системи управлінського контролю, його сутність і функції.
15. Сутність бюджетування: функції, види і форми бюджетів.
16. Види і форми бюджетів. Загальна характеристика операційного і фінансового бюджетів.
17. Порядок складання і призначення бюджету продажів, бюджету виробництва, бюджету придбання і використання матеріалів.
18. Порядок складання і призначення бюджету трудових витрат, бюджету загальноновиробничих витрат, бюджету адміністративних витрат і витрат на збут.
19. Призначення і порядок складання гнучких бюджетів.
20. Облік за центрами відповідальності.
21. Поняття і класифікація центрів відповідальності.
22. Облік і оцінка діяльності центрів витрат. Облік і оцінка діяльності центрів прибутку.
- Облік і оцінка діяльності центру інвестицій.
23. Результати діяльності центрів відповідальності.
24. Особливості обліку і звітності по сегментах бізнесу.
25. Суть центрів відповідальності, типи центрів відповідальності, визначення центрів відповідальності.
26. Значення обліку для довгострокового планування.
27. Стратегічний облік як частина облікової системи підприємства.
28. Планування як функція управління.
29. Прийняття рішень щодо ціноутворення.
30. Цілі та зміст управлінського обліку на сучасному етапі розвитку економіки.

Перелік питань до підсумкового контролю:

1. Сутність, задачі та функції управлінського обліку.
2. Етапи розвитку управлінського обліку.
3. Порівняльна характеристика управлінського, фінансового та податкового обліку.
4. Принципи управлінського обліку.
5. Загальнооблікова і управлінська класифікація витрат підприємства.
6. Групування витрат за місцями їх виникнення та за видами продукції.
7. Поняття постійних та змінних витрат.
8. Методи визначення функції витрат, їх сутність і порівняльна характеристика.
9. Поняття прямих та непрямих витрат.
10. Поняття основних та накладних витрат.
11. Облік виробничих витрат по замовленням.
12. Облік виробничих витрат по процесах.
13. Облік витрат за економічними елементами.
14. Облік витрат за статтями калькуляції.
15. Методика розподілу загальноновиробничих витрат.
16. Порядок включення матеріальних витрат до собівартості.
17. Собівартість: її склад та види.
18. Сутність калькулювання.
19. Види калькуляцій (за часом складання, за рівнем охоплення витрат, за характером виробництва).
20. Принципи калькулювання та методологія калькуляцій.
21. Характеристика і сфера застосування простого, позамамовного, та попередільного методів обліку і калькулювання.
22. Позамамовний облік фактичної собівартості.
23. Попередільний облік фактичної собівартості.
24. Поняття нормативної калькуляції.
25. Облік зміни норм та відхилень від норм.
26. Суть системи директ-костинг, її розвиток.
27. Суть маржинального доходу.

28. Особливості визначення фінансового результату підприємства за методами директ-костингу та повної собівартості продукції.
29. Прийняття рішень і планування діяльності на основі аналізу взаємозв'язку «витрати — обсяг — прибуток».
30. Застосування аналізу «витрати — обсяг — прибуток» у процесі управління поточною діяльністю підприємства.
31. Сутність системи стандарт-кост, її розвиток.
32. Порядок встановлення і зміни стандартів. Калькулювання собівартості в системі стандарт-косту.
33. Сутність нормативного методу обліку витрат та його розвиток.
34. Порядок встановлення та зміни норм, методика і техніка обліку відхилень від норм.
35. Переваги та недоліки нормативного методу.
36. Основні спільні і відмінні риси нормативного методу і методу стандарт-кост.
37. Вплив системи калькулювання на формування фінансових результатів.
38. Процес прийняття рішення і релевантність облікової інформації.
39. Види управлінських рішень.
40. Поняття релевантних та нерелевантних витрат.
41. Аналіз варіантів альтернативних рішень.
42. Оптимальне використання ресурсів за умов обмежень.
43. Модель прийняття рішень за умов невизначеності.
44. Бюджет як інструмент системи управлінського контролю, його сутність і функції.
45. Сутність бюджетування: функції, види і форми бюджетів.
46. Види і форми бюджетів. Загальна характеристика операційного і фінансового бюджетів.
47. Порядок складання і призначення бюджету продажів, бюджету виробництва, бюджету придбання і використання матеріалів.
48. Порядок складання і призначення бюджету трудових витрат, бюджету загальновиробничих витрат, бюджету адміністративних витрат і витрат на збут.
49. Призначення і порядок складання гнучких бюджетів.
50. Облік за центрами відповідальності.
51. Поняття і класифікація центрів відповідальності.
52. Облік і оцінка діяльності центрів витрат. Облік і оцінка діяльності центрів прибутку. Облік і оцінка діяльності центру інвестицій.
53. Результати діяльності центрів відповідальності.
54. Особливості обліку і звітності по сегментах бізнесу.
55. Суть центрів відповідальності, типи центрів відповідальності, визначення центрів відповідальності.
56. Значення обліку для довгострокового планування.
57. Стратегічний облік як частина облікової системи підприємства.
58. Планування як функція управління.
59. Прийняття рішень щодо ціноутворення.
60. Цілі та зміст управлінського обліку на сучасному етапі розвитку економіки.

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Голов С.Ф. Управлінський облік. Підручник. – Київ: «Центр учбової літератури», 2018. 534 с.
2. Карпенко О. В., Карпенко Д.В. Управлінський облік: навч. посіб. – К. : «Центр учбової літератури», 2020. 296 с.
3. Управлінський облік : навч. посіб. / О. М. Брадул, В. А. Шепелюк, Л. Я. Шевченко, П. Д. Камінський та ін. – Кривий Ріг : ДНУЕТ, 2017. 113 с.
4. Фаріон І.Д., Писаренко Т.М. Управлінський облік. – Київ : «Центр навчальної

літератури», 2019. 792 с.

Додаткова:

5. Управлінський облік : підруч. для вузів / Л.В. Нападовська; 2-ге вид., доопр. та допов. – К. : Київ. нац. торг.-екоп. ун-т, 2010. 648 с.
6. Управлінський облік : підручник / В. С. Лень; 2-е вид., випр. – Київ : Каравела, 2017. 260 с.
7. Управлінський облік та аналіз виробничих витрат : монографія / О. Л. Михальська, В. Г. Швець. – Київ : Кондор, 2019. 224 с.
8. Управлінський облік. Збірник задач : навчальний посібник / Д.А. Горовий, Т.В. Давидюк, С.М. Кравченко, О.В. Манойленко. – Харків : Видавничий дім «Гельветика», 2018. 400 с.

Інформаційні ресурси Інтернет:

9. База даних рецензованих наукових журналів Directory of Open Access Journals (DOAJ). URL: <https://doaj.org>;
10. База даних Social Science Research Network (SSRN). URL: <https://www.ssrn.com/en/>;
11. База електронних журналів Internet Public Library (IPL). – URL: www.ipl.org;
12. Управлінський облік: дистанційний курс / Система дистанційної освіти Moodle ДПУ URL: <https://moodle.nusta.edu.ua/course/view.php?id=541>

Міжнародні видання:

13. Deegan C. Financial accounting theory. The McGraw-Hill Companies Inc., 2004. 442 p.
14. Archer S. Mattessich's critique of accounting: a review article. *Accounting and business research*. 2018. Vol. 28. № 3. P. 297-316.
15. Campbell D.J. Legitimacy Theory or Managerial Reality Construction? Corporate Social Disclosure in Marks and Spencer plc Corporate Reports 1969-1997. *Accounting Forum*. 2020. Vol. 24. No. 1. p. 80-101.